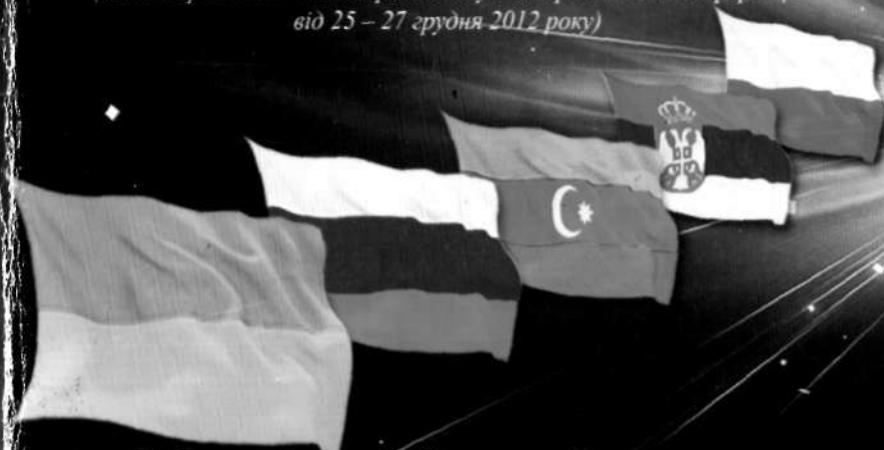

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ І ПСИХОЛОГІЇ
СХІДНОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ (Україна)
ІНСТИТУТ ХІМІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
СХІДНОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ (м. Рубіжне) (Україна)
НАУКОВА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «Соборність» (Україна)
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ІВАНА ФРАНКА (Україна)
ПІВДЕННОРОСІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(НОВОЧЕРКАСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ) (Росія)
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ, СОЦІОЛОГІЇ ТА ПРАВА (Азербайджан)
УНІВЕРСИТЕТ м. НІШ (Сербія)
ЗЕЛЕНОГУРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Польща)

**Релігія, релігійність,
філософія та гуманітаристика
у сучасному інформаційному просторі:
національний та інтернаціональний аспекти**

Збірник наукових праць

*(за матеріалами V Міжнародної науково-практичної конференції
від 25 – 27 грудня 2012 року)*

Рубіжне – Луганськ – Житомир – Новочеркаськ –
Баку – Ніш – Зелена Гура
2012 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ І ПСИХОЛОГІЇ
СХІДНОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ (Україна)
КАФЕДРА ПРАКТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА ТЕОЛОГІЇ
ІНСТИТУТ ХІМІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
СХІДНОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ (м. Рубіжне) (Україна)
КАФЕДРА ФІЛОСОФСЬКИХ ТА ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА (Україна)
КАФЕДРА ЕСТЕТИКИ, ЕТИКИ ТА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА
ПІВДЕННОРОСІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(НОВОЧЕРКАСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ) (Росія)
КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ ТА ПСИХОЛОГІЇ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ, СОЦІОЛОГІЇ ТА ПРАВА (Азербайджан)
ОРГАНІЗАЦІЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ
УНІВЕРСИТЕТ м. НІШ (Сербія)
ФАКУЛЬТЕТ МИСТЕЦТВ

**"Релігія, релігійність, філософія та гуманітаристика
у сучасному інформаційному просторі:
національний та інтернаціональний аспекти"**

Частина I

Збірник наукових праць
(за матеріалами V Міжнародної
науково-практичної конференції
від 25-27 грудня 2012 року)

За загальною редакцією к.філос.н. Журби М.А.

Рубіжне – Луганськ – Житомир – Новочеркаськ – Баку – Ніш

2012

УДК 3(045)
ББК 60Я43
Ф 56

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Хідноукраїнського національного університету імені Володимира Даля
(протокол № 4 від 27 грудня 2012 р.)*

Редакційна колегія

Гужва О.П., доктор філософських наук, професор УкрДЯЗП (Україна)
Гусейнов Санит Яхья оглы, доктор філософських наук, професор ІФСП (Азербайджан)
Журба М.А., кандидат філософських наук, ІХП СНУ ім. В. Даля (Україна) (керівник)
Захарків М.Р., кандидат історичних наук, доцент СНУ ім. В. Даля (Україна)
Ільченко В.І., кандидат педагогічних наук, доцент СНУ ім. В. Даля (Україна)
Ісаєв В.Д., доктор філософських наук, професор СНУ ім. В. Даля (Україна)
Йованович Предраг, професор Університета м. Ніш (Сербія)
Касьянова В.О., кандидат економічних наук, доцент ІХП СНУ ім. В. Даля (Україна)
Коренюгіна Т.Ю., кандидат психологічних наук, доцент ПРФДПФУ ННП (Росія)
Кузьміченко І.О., старший викладач ІХП СНУ ім. В. Даля (Україна)
Лугуценко Т.В., кандидат філософських наук, доцент СНУ ім. В. Даля (Україна)
Павлов С.В., кандидат географічних наук, доцент ІХП СНУ ім. В. Даля (Україна)
Проценко В.О., кандидат історичних наук, доцент ІХП СНУ ім. В. Даля (Україна)
Поліщук О.П., доктор філософських наук, професор ЖДУ ім. І. Франка (Україна)
Сапенко Роман, доктор габілітований, професор Зеленогурського університету (Польща)
Устименко-Косоріч О.А., кандидат мистецтвознавства ІХП СНУ ім. В. Даля (Україна)
Ухов О.С., кандидат філософських наук, доцент ІХП СНУ ім. В. Даля (Україна)
Щербанова Л.І., доктор соціологічних наук, професор ПРФДПФУ ННП (Росія)

Релігія, релігійність, філософія та гуманітаристика у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти: зб. наукових праць / за заг. ред. к.філос.н. Журби М.А. – Частина І. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2012. – 304 с.

Збірник містить матеріали учасників V Міжнародної науково-практичної конференції «Релігія, релігійність, філософія та гуманітаристика у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти». У збірці здійснюється багатоаспектний аналіз трансформації сучасної культури, духовності в інформаційному просторі з урахуванням специфіки й соціальної динаміки філософії, етики, естетики, мистецтва, психології, педагогіки, соціології, економіки, політики і права.

Видавання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів та студентів.

УДК 3(045)
ББК 60Я43

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат та інших відомостей.

© ІХТ СНУ ім. В. Даля, 2012
© Колектив авторів, 2012

КЛИМОВА О.І., ПОЛЩУК О.П. _____ 251

Сприйняття природи як уособлення образу вічної
жіночості у контексті сталого розвитку
суспільства: етико-культурологічний дискурс

МУДРАК В.І., ПРИЙМАК О.Г. _____ 253

Вплив дисциплін гуманітарного циклу
в ВНЗ на формування у студентів національної свідомості,
духовності і культури в умовах сучасного інформаційного
суспільства

ПАВЛОВ С.В. _____ 258

Релігійно-географічна сфера

САВИЧ А.В., ЧЕРНОВИЧ Л.І. _____ 264

Роль историко-экологической среды в формировании
информационной культуры инженера в современном социуме

СОБОЛЕВА А.А. _____ 267

Жизнетворчество как выход из паттернов «спящих» людей

ШУЛИКА М.В. _____ 270

Духовність народної іграшки у культурі дитинства:
традиціоналізм і сучасність

**Віртуальна реальність: онтологічні, антропологічні
та метафізичні аспекти**

ЛУГУЦЕНКО Т.В. _____ 274

Информационное общество – новый тип организации
культурного пространства человека

МАЛОВИЦЬКА Л.Ф., КОНДРАТЮК М.А.,
КУЗЬМЕНКО І.А., ЯНОВСЬКА К.О. _____ 277

Арт-технології 3D як ознака сучасності:
ігри-містифікації Homo virtualis

МАЛОВИЦЬКА Л.Ф., ЛИСЕЦЬКА Ю.В. _____ 280

Віртуальні музеї у культурі постінформаційного
суспільства: гносеологічний та аксіологічний аспекти

МАЛОВИЦЬКА Л.Ф., БЕЗВЕРХА О.Д., КУЗЬМЕНКО О.А. _____ 283

Віртуальна мегацерква high-tech
у онлайн-просторі: морально-етичні імперативи нової
глобальної релігії

ФАНДЕСВА Г.К. _____ 287

Феномен віртуальної реальності: загальна характеристика

ЩЕЛУПАХІНА К.М. _____ 290

Філософсько-антропологічні проблеми віртуального
простору: форми та стилі інтерактивної взаємодії
як чинники творення «нової» ідентичності

Отже, виникає нова інституція, так званий віртуальний музей, що існує у глобальній інформаційно-комунікаційній мережі Інтернет, – завдяки об'єднанню інформаційних і творчих ресурсів для створення принципово нових віртуальних продуктів: віртуальних виставок, колекцій, віртуальних версій неіснуючих об'єктів тощо. Сьогодні в Інтернеті склалися три види віртуальних музеїв:

- віртуальні експозиційні галереї або окремі тематичні виставки, що є цифровими аналогами реальних експозиційних залів, колекцій та виставок відповідного музею (вони репрезентовані на веб-сайті цього музею);

- віртуальні музеї «другого покоління», створені шляхом суміщення масштабних міжмузейних колекцій та експозиційних галерей; такі музеї поєднують у собі цифрові зображення реальних пам'яток, що зберігаються й експонуються у сотнях різних музеїв, розкиданих по всьому світу;

- музеї віртуального мистецтва net-art – мультимедійного мистецтва, художніми засобами якого є сукупність візуальних та акустичних образів, анімації, тексту, графіки, алгоритмізованої естетичної взаємодії різного роду додатків і програм, що втілюють авторський задум з метою демонстрації Інтернет-мережі [2].

Музеї сучасної доби використовують сайт як інструмент PR. Найбільші музеї світу досить швидко оволоділи технологіями «віртуальних екскурсій», застосовуючи меню Explore the Museum. Користувачі тепер можуть «ходити» по галереях, обираючи цікаві для них твори мистецтва, читати інформацію про них або детально розглядати фотоілюстрації шедеврів у надвисокій якості. Інформаційна веб-сторінка сайту анонсує текстове ознайомлення з певним мистецьким твором та пошук на сайті загальнотворчої спадщини художника, адресує до відеороликів про мистецьке явище на YouTube, пропонує прослухати відповідні тематичні аудіофайли. Наприклад, сидючи вдома, можна відвідати Кремль, а віртуальний музей Ермітажу відкриє одну з своїх більших експозицій цифрової колекції з високою роздільною здатністю, яка охоплює більш ніж 350 залів. Екскурсія у Луврі нагадує комп'ютерну 3D-гру: глядач має можливість «пересуватися» по залах віртуального музею, отримуючи повноцінну інформацію про всі музейні артефакти. Також цікаво відвідати віртуальний музей Білого будинку у Вашингтоні з описом усіх приміщень, фотографіями інтер'єрів і навіть з 3D-зображенням Овального кабінету. Віртуальний Британський музей дозволяє навіть з повільним Інтернетом побачити зали Єгипту, Японії, Латинської Америки, Азії та Європи – для цього зовсім не потрібно знати англійську мову, адже на сайті пропонується супровід з перекладом багатьох мов світу. Одним з найвідоміших віртуальних музеїв світу є Нью-Йоркський Музей рухомих зображень, який пропонує пізнати історію створення кінопродукції й

еволюцію камери – від часів заснування Голівуду до радянського кіно: рівень художньо-естетичного оформлення представлених залів вражає відвідувача неперевершеним дизайном і вишуканою красою експозиції [3]. Англomовний ресурс Armchair-travel (www.armchairtravel.com) заохочує до інтерактивних «мандрів», які дозволяють ознайомитися з архітектурними перлинами світу: Тадж-Махалом в Індії, Королівськими ботанічними садами Кью у Великобританії або собором Святого Павла у Лондоні [4]. Вітчизняні веб-проекти, що належать до категорії віртуальних музеїв чи віртуальних галерей, також допомагають людям з усіх куточків планети отримати цікаву й плідну інформацію про найвидатніші пам'ятки української культури.

Отже, віртуальні музеї є ознакою часу і відповідають вимогам постінформаційного суспільства та сучасних інформаційних технологій, мають перспективне ґносеологічне та аксіологічне значення у питанні свідомого формування естетичного смаку та почуття поваги до культурної спадщини людства.

Література

1. Музейная эпистема: Сб. статей / Под ред. А.А. Никоновой. – СПб., 2009. – С. 3-4.
2. http://uk.wikipedia.org/wiki/Віртуальний_музей
3. <http://gsmkiss.webukr.net/2011/08/06/віртуальні-екскурсії-музеями-світу/>
4. http://24tv.ua/home/showSingleNews.do?teper_virtualni_muzeji_vidkrivayut_svoji_dveri&objectId=71470
5. Малов В.І. Музеи. – М.: СЛОВО/СЛОВО, 2000. – С. 4.

Маловицька Л.Ф.,

*старший викладач кафедри естетики, етики та образотворчого мистецтва
Житомирського державного університету ім. Івана Франка,*

Безверха О.Д., Кузьменко О.А.,

*студенти ННІ іноземної філології Житомирського державного
університету ім. Івана Франка*

Україна, м. Житомир

Віртуальна мегацерква high-tech у онлайн-просторі: морально-етичні імперативи нової глобальної релігії

Однією з найважливіших змін в соціально-релігійному житті початку ХХІ століття є виникнення віртуальної реальності й широке розповсюдження high-tech. Інтернет уподібнюється ноосфері й інколи

постає в якості нової глобальної релігії, яка має своїх послідовників серед третини жителів Землі (на початку 2011 року кількість Інтернет-користувачів склала 2 млрд. чоловік).

Звичайно, православний люд також не відстає, створюючи власні сайти та онлайн-блоги, спілкуючись на форумах й у чатах, священники стають жителями віртуальних світів, користувачами й відеоблогерами – Інтернет як медійний інструмент глобалізації змінює в соціально-релігійному житті форми, обставини та засоби спілкування з прибічниками конфесій. Згідно з інформацією зі сторінки спільноти віртуальної церкви на Facebook вважають, що Бог усюди, і не має значення, де до Нього звертатися.

Кіберпростір володіє доволі розвинутою релігійною складовою: в ньому знаходять свою нішу практично усі існуючі в офлайні релігії, конфесії, рухи і деномінації. Інформаційна футурологія стає невід'ємним супутником соціально-релігійного життя і сприймається як фактор віртуалізації релігійного сегменту соціальної дійсності. Віртуальні каплиці – сайти, на яких одним кліком мишки можна «поставити свічку» перед іконою, вже не екзотика, а масове явище.

High-tech стрімко входять в життя релігійних общин, особливо це характерно для мегацерков, що застосовують великі екрани для показу відеоматеріалів, використовують переваги соціальних мереж і розробляють власні рішення для спілкування в мережі. Розповсюджуються явища медіа-євангелізму, місіонерства в блогосфері і соціальних мережах, кібер-релігійності у мегацерквах, де служба з одного головного об'єкту транслюється на декілька супутникових об'єктів через оптоволоконні мережі, що дозволяє місцевим общинам здійснювати сумісні богослужіння, фізично не знаходячись в одному приміщенні («відео-храм»), на черзі також стоїть впровадження феномену «голографічного пастора». Усе більша кількість християн сповідується, відвідуючи спеціальні сторінки в Інтернеті.

В Інтернеті існує безліч християнських блогів, які передають новини оперативніше, ніж прес-служби єпархій. Віруючі сприяють здійсненню оїкуменістичних проєктів, беручи участь в релігійній діяльності соціальних мереж (наприклад, «MyChurch» і «Facebook»), міжнародної інтернет-церкви, створеної для тих, хто зазнає гонінь і не має можливості відвідувати церкву, християнського GodTube, міжнародного служіння romazine.org, проєкту «Wiki Bible» тощо. Анонімність Інтернету дозволяє конфесійно не ангажовано дізнаватися про активність конкретних общин і лідерів, вивчати інші релігії, відвідуючи релігійні служби в онлайн-просторі. Багато країн розширюють функціональність релігійних онлайн-сервісів, розповсюджуються сайти сповіді та причастя, що викликає критику консервативно налаштованих общин. У християн виникає

величезна кількість віртуальних проєктів, в тому числі богослужіння в мережі.

Тематика євангелізації в кіберпросторі, мобільного місіонерства, інтерактивної релігійності є актуальною для релігійного життя світової общини. High-tech виконує все більше допоміжних функцій в церковному житті: зростає число церков, що приймають пожертвування через Всесвітню мережу, в храмах поширюються відео-вітари й відеоінсталяції на релігійні теми – одним з піонерів відео-арту є американський художник Б.Віола, роботи якого знаходяться в храмах й музеях світу.

Здійснюється підготовка релігійних програмістів для протистояння соціально деструктивним явищам кіберпростору (сайти самогубців, ксенофобії, екстремістської, терористичної й аморальної спрямованості), з метою зниження модусу міжрелігійного протистояння в Мережі Ватикан виступив з пропозицією відсвяткувати в 2011 році «Всесвітній день соціальних комунікацій» і присвятити його діяльності католицьких ЗМІ. Папська рада з питань соціальних зв'язків Римської католицької церкви оголосила про те, що незабаром цитати з проповідей та звернень папи римського Бенедикта XVI будуть доступні користувачам Інтернет через сервіс мікроблогів Twitter, щоб познайомити сучасну молодь з посланням Святійшого.

Релігія в інформаційному просторі – одна з найважливіших та в той самий час найширше обговорюваних тем сьогодення. Розглядаючи дане явище, варто проаналізувати як позитивні, так і негативні його сторони. Багато духовних служителів вважають, що відвідування віртуальних храмів є нормальним явищем. Інша річ, якщо мова йде про те, щоб нібито запалити «віртуальну свічку». Свічки, молитви та проповіді через Інтернет – це лише додаткові сервіси, які не можуть забезпечити реального наближення до церкви. Інформаційний простір – лише поверхова оболонка духовного життя людини, й тому подібні комп'ютерні програми навряд чи можуть полегшити становище тих віруючих, які з тієї чи іншої причини не можуть прийти до церкви. Навпаки, людина, яка фізично не може відвідати храм, відчуває особливу потребу в особистій молитві.

Більшість священнослужителів заперечують можливість сповідання в режимі онлайн, пояснюючи це тим, що без фізичного входу до церкви сповідь не може здійснюватися як таїнство за своєю суттю. Церква є Тіло Христове, і щоб стати частиною цього Тіла, необхідний живий контакт. Інтернет-сповідь, як і проповідь через Інтернет, заважає цій близькості, хоча не виключає її зовсім.

Можна стверджувати, що створювана надвисокими технологіями віртуальна реальність спроможна в майбутньому заміновати релігію в реальному фізичному світі на релігію у світі віртуальному. Поширені в Інтернеті богослужіння, медитації, похорони, запалення віртуальних свічок

руйнують поняття християнського тайнства, саму церковну організацію, змінюють характер відносин між людиною й Богом. Віртуалізація релігії сприймається досить амбівалентно: від надій на глобальну демократичну Інтернет-революцію і досягнення завдяки їй релігійної свободи до комп'ютерного ескапізму, технологічного тоталітаризму «єдиної релігії». Проте релігія продовжує знаходити своє втілення в кіберпросторі, а онлайн-сегмент помітно впливає на соціально-релігійну позавіртуальну дійсність. Кіберпростір сприймається в суперечливих і полярних конотаціях – від оптимістичних до песимістичних, від обожнювання до демонізації, а Інтернет часом уподібнюється божественним силам раю, з одного боку, та інфернальним силам пекла – з іншого.

Очевидно, що з розвитком інформаційно-комунікаційних технологій нових характеристик буде набувати віртуальна реальність, а отже, і її вплив на релігійну сферу. Тому тема взаємовідносин релігії та віртуальної реальності надалі залишатиметься актуальною, буде становити значний інтерес для гуманітарних, суспільних наук. Необхідним також є здійснення моніторингу кіберпростору для профілактики міжрелігійних та міжконфесійних протиріч та конфліктів, а отже, актуальним є проведення ґрунтовних соціологічних досліджень, присвячених вивченню впливу новітніх засобів масової комунікації на релігійні погляди та цінності сучасної людини.

Література

1. <http://www.religiopolis.org/documents/3344-ov-dobrodum-digitalizatsija-religii-v-sovremennom-obschestve-materialy-mezhdunarodnoj-nauchno-prakticheskoy-konferentsii-religija-kak-sotsialnyj-institut-sentjabr-2011.html>
2. <http://www.religiopolis.org/documents/3344-ov-dobrodum-digitalizatsija-religii-v-sovremennom-obschestve-materialy-mezhdunarodnoj-nauchno-prakticheskoy-konferentsii-religija-kak-sotsialnyj-institut-sentjabr-2011.html>
3. http://www.bbc.co.uk/ukrainian/press_review/2012/08/120817_press_monday_dt.shtml
4. <http://www.facebook.com/pages/Virtual-Church/112291143451>
5. <http://5ballov.qip.ru/news/newsline/index.shtml?2003/01/15/21163>
6. Нариньяни А.С. Между эволюцией и сверхвысокими технологиями: новый человек ближайшего будущего/А.С.Нариньяни//Вопросы философии. – 2008. – №4. – С. 3-17.